

Nr 103.

Ankom till riksdagens kansli den 20 april 1937 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till förre kontoristen A. L. Johansson för mistad pension.

(3:e avd.)

I en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition, nr 186, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till förre kontoristen August Leander Johansson i Buggemåla måtte för tiden 1 januari 1923—30 april 1935 såsom pension — utöver redan uppburet belopp — utbetalas 897 kronor 90 öre, att utgå från det under femte huvudtiteln för budgetåret 1936/1937 uppförda förslagsanslaget till bidrag till pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.

Enligt 6 § lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring i dess ursprungliga lydelse utgick högsta pensionstillägg, vid en årsinkomst ej överstigande 50 kronor, med 150 kronor till man och 140 kronor till kvinna. Genom en den 13 oktober 1921 vidtagen ändring, vilken trädde i kraft den 1 januari 1922, ändrades nämnda lagrum bland annat såtillvida, att högsta pensionstillägget fastställdes till 225 kronor för man och 210 kronor för kvinna. Samtidigt ändrades 3 § lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av pensionsförsäkringslagen därhän, att de förhöjda pensionstilläggen ej skulle tillkomma personer, som före utgången av år 1921 fyllt 15 år och blivit till arbete varaktigt oförmögna, utan skulle å sådana personer äldre bestämmelser fortfarande tillämpas.

I en den 9 april 1923 dagtecknad, den 15 april 1924 till pensionsnämndens ordförande i Rödeby sockens pensionsdistrikt inkommen ansökning om pension uppgav Johansson, som är född den 18 december 1896 och ogift, att han till följd av ledgångsreumatism varit oförmögen att försörja sig sedan den 1 mars 1922 samt att han bott hos husbonde till den 1 september 1921 och därefter hos sina föräldrar. Vid ansökningen fanns fogat ett av legitimerade läkaren J. Lagerholm i Karlskrona den 6 november 1923 utfärdat intyg, enligt vilket Johansson led av »kronisk ledgångsreumatism och organiskt hjärtfel sedan 3 år». Arbetsoförmågan betecknades i intyget såsom fullständig och varaktig.

Genom beslut den 14 maj 1924 förklarade pensionsnämnden Johansson till arbete varaktigt oförmögen sedan den 1 mars 1922 och tillerkände honom pension från och med den 1 januari 1923 utan beräknad årsinkomst, att utgå »efter gamla lagen», d. v. s. jämlikt förberörda övergångsbestämmelse. Som tillämpningen av nämnda lagrum förutsatte, att Johansson blivit varaktigt arbetsoförmögen före 1921 års utgång, men Johanssons arbetsoförmåga enligt såväl ansökningen som pensionsnämndens utlåtande inträtt först med ingången av mars månad 1922, begärde pensionsstyrelsen förklaring av pensionsnämndens ordförande. Såsom svar meddelade denne, att Johansson varit »sjuk och invalid sedan 1921». Med fastställande av pensionsnämndens beslut beviljade pensionsstyrelsen den 29 november 1924 Johansson pension från och med den 1 januari 1923 utan beräknad årsinkomst samt föreskrev, att pensionen skulle beräknas enligt förenämnda övergångsbestämmelse.

Sedan pensionsstyrelsen år 1934 avslagit en av Johansson gjord ansökan om ökning av pensionen, ingav Johansson efter åtskillig skriftväxling med pensionsstyrelsen i november 1935 förnyad ansökan om ökad pension. I denna ansökning lämnade Johansson samma uppgift rörande tidpunkten för invaliditetens inträdande som i den första pensionsansökningen, d. v. s. mars 1922. Han framhöll, att han ingivit den nya ansökningen, enär på grund av något missförstånd eller förbiseende vid behandlingen av hans första ansökning han blivit tillerkänd mindre pension än han enligt lag hade rätt till, samt hemställde att få utbekomma den pension, vartill han vore berättigad, retroaktivt för hela den tid han varit invalid. Till styrkande av sina uppgifter om tidpunkten för sjukdomens början åberopade Johansson åtskilliga intyg.

Vid handläggning av ärendet den 21 juli 1936 förordnade pensionsstyrelsen, att Johanssons pensionstillägg skulle från och med den 1 maj 1935 beräknas i enlighet med bestämmelserna i 6 § pensionsförsäkringslagen, d. v. s. utgå med förhöjt belopp.

I skrivelse till pensionsstyrelsen den 8 december 1936 framhöll Johansson, att ett missförstånd eller en beklaglig förväxling ägt rum, i det att tidpunkten för invaliditetens inträde nämligen fastslagits med ledning av ett den 6 november 1923 utfärdat intyg av en läkare, som han aldrig konsulterat. Johansson anhöll därför att få komma i åtnjutande av den pension, som på grund av misstag undanhållits honom.

I svar den 15 januari 1937 å denna skrivelse meddelade styrelsen Johansson, att den ökning av hans pension, som styrelsens beslut den 21 juli 1936 inneburit, måst begränsas till tiden från och med den 1 maj 1935, enär enligt 31 § pensionsförsäkringslagen ökning av invalidpension icke vore medgiven för längre tid tillbaka än sex månader före den månad, under vilken ansökningen om ökning i vederbörlig ordning ingivits, ändå att rätten till ökning visades hava tidigare förvärvats. I samband härmed framhöll styrelsen, att nyssberörda stadgande i 31 § pensionsförsäkringslagen hade

sin motsvarighet i 33 § lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering, som trätt i kraft den 1 januari 1937.

Under åberopande av vad sålunda förekommit har *Johansson* i en till Kungl. Maj:t den 6 februari 1937 inkommen skrift anhållit, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för att bereda honom ersättning för den minskning i pension från den allmänna pensionsförsäkringen, som han lidit därigenom, att pensionen under tiden 1 januari 1923—30 april 1935 utgått efter mindre förmånliga bestämmelser än dem som bort å honom tillämpas.

Över framställningen har *pensionsstyrelsen* den 27 februari 1937 avgivit utlåtande och därvid för egen del anfört följande.

Av handlingarna i ärendet framgår, att styrelsens beslut den 29 november 1924, varigenom *Johanssons* pension förklarades skola utgå jämlikt 3 § i övergångsbestämmelserna, grundat sig å pensionsnämndens beslut i denna del och å pensionsnämndsordförandens på styrelsens förfrågan lämnade uppgift, att *Johansson* varit sjuk och invalid sedan år 1921.

Johanssons pensionsansökning av år 1935 innefattade emellertid sådan utredning, att det måste anses ställt utom tvivel, att *Johansson* blivit till arbete oförmögen först i mars 1922 och att sålunda 6 § pensionsförsäkringslagen i stället för 3 § i övergångsbestämmelserna till densamma bort å *Johansson* tillämpas. Genom sitt beslut den 21 juli 1936 åvägabragte därför styrelsen också rättelse härutinnan, men på grund av 31 § pensionsförsäkringslagen kunde styrelsen ej giva denna rättelse längre retroaktiv verkan än till ingången av maj månad 1935.

Hade pensionstillägg kunnat av styrelsen tillerkännas *Johansson* redan från och med den 1 januari 1923, skulle han för tiden från och med sagda dag till och med den 30 april 1935 hava i pension — utöver uppburet belopp — erhållit tillhopa 897 kronor 90 öre, vilket belopp sålunda är den pension, varom *Johansson* gått miste.

De omständigheter, som föranlett att å *Johansson* tillämpats oriktigt lagrum, äro tydligen av den art, att man ej kan lägga *Johansson* till last, att han ej sökt iakttaga sin rätt genom att överklaga pensionsnämndens beslut av den 14 maj 1924.

På grund av vad sålunda anförts tillstyrker styrelsen, att *Johansson* beredes ersättning för mistad pension med 897 kronor 90 öre.

Departementschefen har i likhet med pensionsstyrelsen funnit de föreliggande omständigheterna vara sådana, att *Johansson* borde beredas ersättning för det pensionsbelopp, varom han, i enlighet med vad i ärendet anförts, gått miste. För ändamålet erforderliga medel, 897 kronor 90 öre, syntes böra bestridas från det under femte huvudtiteln för budgetåret 1936/1937 uppförda förslagsanslaget till bidrag till pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.

Med hänsyn till de i ärendet föreliggande särskilda förhållandena har utskottet icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer därför,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att till förre kontoristen August Leander *Johansson* i Buggemåla må för tiden 1 januari 1923—

30 april 1935 såsom pension — utöver redan uppburet belopp — utbetalas 897 kronor 90 öre, att utgå från det under femte huvudtiteln för budgetåret 1936/1937 uppförda förslagsanslaget till bidrag till pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.

Stockholm den 20 april 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Gränebo, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Borell*, *Nilsson* i Landeryd, *Pauli*, *Jonsson*, *Larsson* i Varberg, *Rahmn*, *Magnusson* och *Englund*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Törnkvist*, *Strindlund*, *Eriksson* i Stockholm, *Persson* i Falla, *Andersson* i Höör, *Jonsson* i Eskilstuna, *Svensson*, *Ward*, *Isacsson*, *Olsson* i Staxäng och *Bergvall*.
